

Кучмій О.П.*

СТРАТЕГІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ КНР

Статья посвящена политическому анализу государственной политики Китайской Народной Республики в сфере информационной экономики; определению идеологической специфики внутренней политики Китая в сфере информации и коммуникации. В статье показано, что ключевая роль в реализации государственной информационной политики КНР принадлежит политическому руководству и государственным ведомствам наряду с элементами рыночной экономики. Выполнение государством своих функций как потенциальным лидером в глобальном и региональном масштабе обеспечивает формирование китайского информационного общества, основная цель которого заключается в политических реформах и открытости, демократизации правительственных учреждений в условиях современной политической системы.

Ключевые слова: информационная экономика, информационное общество, «мягкая» демократизация, информационные и телекоммуникационные технологии, КНР.

Стаття присвячена політичному аналізу державної політики Китайської Народної Республіки в сфері інформаційної економіки; визначенню ідеологічної специфіки внутрішньої політики Китаю в сфері інформації та комунікації. У статті показано, що ключова роль у реалізації державної інформаційної політики КНР належить політичному керівництву та державним установам поряд із елементами ринкової економіки. Виконання державою своїх функцій як потенційним лідером в глобальному та регіональному масштабі забезпечує формування китайського інформаційного суспільства, основна мета якого полягає у політичних реформах та відкритості, демократизації урядових установ сучасної політичної системи.

Ключові слова: інформаційна економіка, інформаційне суспільство, «м'яка» демократизація, інформаційні та телекомунікаційні технології, КНР.

The article is devoted to the political analysis of the state information economy policy of the Chinese National Republic; to definition of ideological specificity of the internal policy of China in sphere of the information and the communications. In the article it is shown, that the key role in realization of the state information policy of the Peoples Republic of China belongs to political authority and the state institutions alongside with elements of market economy. Performance by the state of functions of the potential leader at global and regional levels provides formation of such Chinese information society, which basic purpose is the politician of reforms

* кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

and opennesses, democratization of the governmental institutes in conditions of modern political system.

Key words: information economics, information society, «soft» democratization, information and telecommunication technologies, PRC.

Китайська Народна Республіка як потужний регіональний лідер стрімко нарощує свій потенціал у різних сферах життєдіяльності спільноти з метою стати не тільки провідною країною АТР, а й світу в цілому. Чинники включення КНР в процеси міжнародної та регіональної інтеграції формують стратегію політичного і соціального розвитку держави, зумовлюють взаємодію в інформаційно-економічній сфері, впливають на інформаційні бізнесові концепції, розвиток інфраструктури, інформаційного потенціалу та інформаційної індустрії. Регіональні тенденції та національний досвід показують, що політичні та соціально-економічні зміни залежать від політичної орієнтації влади, зміни масової свідомості, впровадження нових технологій у державне та місцеве управління. Міжнародні прагнення КНР реалізуються за державної підтримки на рівні політичних рішень, виконавчих структур, законодавчого забезпечення і спрямованого впливу на усвідомлення суспільством нових можливостей інформаційної цивілізації [1].

Однією з головних передумов такого динамічного зростання стала ефективна державна інформаційна політика нового політичного керівництва країни, спрямована на розвиток інформаційного суспільства та інформаційної економіки. Ще у 1970-х-1980-х рр. Ден Сяопін підкреслював особливе значення розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та їх активного впровадження в усі сфери життєдіяльності суспільства, що було покладено в основу реформування планової економіки КНР та послідовної реалізації стратегії «підйому країни на базі науки та освіти» [2]. В основі модернізації економіки було закладено принцип поєднання інноваційних наукових досліджень, впровадження високотехнологічних технологій і створення високотехнологічних індустрій, розвиток фундаментальних досліджень із зростанням обсягів зарубіжних інвестицій та імпорту технологій, а також із підтримкою системи планової економіки, що істотно вплинуло на формування унікальної національної моделі інформаційної економіки КНР [3].

Політичне керівництво Китаю на чолі з Цзян Цземінем продовжило політику модернізації економіки з метою впровадження принципів ринкової економіки та відкритості країни для зовнішнього світу. Цей процес супроводжувався зрушеннями в самій політичній системі КНР, яка відтепер проголосила наміри частково демократизуватися, але тільки в тій мірі, яка дозволяє адекватно відповідати на нові виклики цивілізаційного розвитку. Пошук найбільш гнучкого, адекватного й неруйнівного для системи в цілому шляху політичного реформування став важливим напрямком діяльності уряду КНР. Таким чином збереглися як традиційні атрибути колишньої політичної системи (монополія на владу в руках однієї партії, тенденція до зосередження повноважень у руках одного лідера, ідеологічний контроль над ЗМІ, відсутність незалежних від влади механізмів громадського контролю за діями партійних і державних органів), так й було ініційовано конституційну реформу переважно щодо гарантій економічних прав на індивідуальну та приватну господарську діяльність, законодавчого захисту приватної власності і підтримки розвитку приватного бізнесу [2].

Зміст завдань державної політики у сфері інформаційної економіки нового керівництва Китаю обумовлений специфікою політичного та соціально-економічного розвитку країни і використання досвіду трансформації економічної політики в інформаційно розвинених державах. На механізми реалізації та вибір пріоритетів політики також вплинули

швидкі темпи розвитку високотехнологічних галузей промисловості. Цей факт є показовим для аналізу специфіки розбудови інформаційної економіки, оскільки уряд КНР особливу роль у процесі становлення інформаційного суспільства відводить саме факторам інформатизації. Як наслідок – державна політика становлення інформаційної економіки часто ототожнюється як на рівні урядових ініціатив, так і багатьма китайськими дослідниками з процесом інформатизації виробництва та економічної діяльності.

На основі аналізу стратегій національної інформаційної економіки Китаю можна виділити такі пріоритетні напрями: розвиток технологічної бази побудови інформаційного суспільства, формування і розвиток національної інформаційної економічної інфраструктури, політика стандартизації, трансформація законодавства, сприяння розвитку інформаційної індустрії і ринку інформаційних продуктів і послуг, підготовка фахівців; формування позитивного інвестиційного клімату, міжнародне співробітництво в рамках побудови глобального інформаційного суспільства [3]. Характерною рисою стратегії інформаційної економіки КНР є поєднання двох процесів модернізації промислового сектора - індустріалізації та інформатизації, збалансованість державного контролю та ринкового регулювання економічної діяльності, зокрема, розвиток інформаційної індустрії і національного інформаційного ринку.

Важливим кроком уряду КНР на шляху до побудови інформаційної економіки стало утворення у березні 1998 р. задля просування інформатизації народного господарства та суспільного розвитку Міністерства інформаційної індустрії [4]. Для дослідження процесів інформатизації та планування розвитку народного господарства в контексті побудови інформаційного суспільства в Китаї в структурі Міністерства було сформовано Відділ з питань просування політики інформатизації (Кабінет національної інформатизації), до компетенції якого увійшло управління процесами інформатизації в різних сферах у всіх регіонах країни, організація і координація розвитку індустрії ІКТ та програмного забезпечення, розробка плану дій щодо розвитку інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури.

Міністерство інформаційної індустрії розробило реформу системи електрозв'язку, в рамках якої передбачалося відділення урядового сектора від приватного підприємництва, поділ поштових і телеграфних послуг, реорганізація систем електрозв'язку і реформа державних підприємств. По суті почалося формування нової інформаційної економіки, орієнтованої на ринок, за участю таких телекомунікаційних компаній, як China Telecom, China Mobile, Chinaunic, CNC International. Одночасно активно просувалася робота із впровадження програм електронного уряду та електронного бізнесу [5].

Важливою складовою реалізації стратегії побудови інформаційної економіки стала програма розвитку електронного уряду, яка передбачає суттєву модернізацію інформаційного сектору КНР, в цілому, та бізнесових структур, зокрема. Електронний уряд у Китаї було побудовано за принципом «одна станція, дві мережі, чотири бази даних і дванадцять золотих проєктів». «Одна станція» - це створення та підтримка урядового веб-сайту, відкриття для громадськості каналу урядової інформації; «дві мережі» - створення локальної адміністративної мережі для передачі внутрішньої урядової інформації та адміністративної зовнішньої мережі (екстрамережі) для надання послуг у мережі загального користування, інтеграції та уніфікації електронної адміністративної мережі, із забезпеченням при цьому підключення всіх мереж та обміну всією інформацією; «чотири бази даних» - організація бази даних населення, бази даних юридичних осіб, бази даних космічної геології та природних ресурсів і макроекономічної бази даних, кожна з цих баз даних є обов'язковою.

«Дванадцять золотих проектів» - проекти інформатизації дванадцяти основних галузей народного господарства, включаючи державні фінанси, аудит, митницю, оподаткування, фінансовий контроль, соціальне забезпечення, підтримку якості, сільське господарство тощо. Дванадцять проектів надзвичайно важливі для зміцнення контрольних функцій уряду, зростання державних доходів, підвищення ефективності праці, підтримки комунальних послуг та гарантії державного замовлення [6; 7]. Основними цілями проектів були визначені: побудова національної інформаційної супермагістралі як основи для інформатизації та економічного розвитку, створення ефективного механізму управління розвитком інформаційних технологій в Китаї, об'єднання країни за допомогою створення інформаційних мереж, зв'язавши центр з провінціями, національні і місцеві органи влади, міністерства і відомства, різні сфери життєдіяльності.

Спочатку було запропоновано три основні проекти для реалізації - «Золотий міст», «Золота картка» і «Золота митниця». Проект «Золотий міст» спрямований на побудову інформаційної інфраструктури для надання широкого спектру послуг через мережу Інтернет і електронну пошту, електронний обмін даними, створення спеціальних баз і банків даних, системи інформаційних послуг он-лайн, прикладних систем обслуговування, з використанням оптично-волоконних і супутникових системи. «Золотий міст» став основою для створення ChinaGBN - головної мережі і постачальника Інтернет-послуг [6].

Другий проект - «Золота картка» передбачав три етапи реалізації:

1) експериментальна стадія, в рамках якої було обрано 10 областей з найбільш розвиненою інформаційною інфраструктурою, підключено до проекту 30 млн. чоловік, що дало можливість створити мережу з 30 млн. «золотих карток» користувачів Інтернет-послуг;

2) стадія поширення мережі передбачала збільшення задіяних в проекті громадян до 60 млн. з близько 50 міст країни;

3) стадії популяризації, на якій в проекті були задіяні вже 400 міст, 14 найбільших банків, 300 млн. учасників і використовувалося понад 200 млн. карток.

Реалізація проекту «Золота картка» розпочалася в 1995 р. і спочатку була спрямована на створення єдиної платіжної системи та подолання фрагментованості банківської системи. У результаті реалізації проекту була створена інформаційна банківська мережа, ефективна система банкоматів та електронних касових терміналів, розроблена ефективна система електронних платежів і переказів. До середини 2000 р. обсяги прибутку становили вже 240 млрд. юанів [6].

Третій базовий проект - «Золота митниця» був запущений в червні 1993 р. з метою створення інтегрованої системи передачі даних, яка б з'єднала компанії, що займаються зовнішньою торгівлею, банки, митниці та податкові інстанції. Система повинна була прискорити процедуру спрощення митних зборів і оптимізувати систему збору податків та різноманітних платежів. Проект дозволив компаніям також прискорити процес подачі декларацій на імпорт і експорт товарів до митного управління, розрахунків обов'язкових платежів, перевірки статистичних даних з імпорту та експорту. Електронна система контролю за імпортно-експортними операціями не лише дала можливість перевірки широкого діапазону даних через мережу, а й сприяла боротьбі з корупцією [6].

Успіх реалізації трьох перших «золотих проектів» стимулював подальшу діяльність уряду у цьому напрямі і став основою для створення ще дев'яти проектів, спрямованих на модернізацію різних сфер життєдіяльності китайського суспільства - «Золоте море», «Золота макро-економіка», «Золоте оподаткування», «Золотий інтелект», «Золоте підприємство», «Золоте сільське господарство», «Золота охорона здоров'я», «Золота інформація», «Золоте житло», «Золотий комутатор» «Золоті мобільні технології» [6].

Успішна реалізація «золотих проектів» продемонструвала можливості, що відкриваються перед Китаєм завдяки інформатизації та застосуванню додатків на базі ІКТ (електронний уряд, електронна комерція, електронне сільське господарство, електронна охорона здоров'я тощо). Тому Центральний уряд КНР виробило нову стратегію модернізації економіки на базі ІКТ - проект «Підприємство он-лайн» [7], яким було передбачено розширення можливостей використання широкодоступних Інтернет-технологій з метою забезпечення більшої прозорості діяльності підприємств Китаю. Важливу роль не тільки у реалізації проекту «Підприємство он-лайн», а й у процесі формування інформаційної економіки та розбудови інформаційної індустрії в цілому відіграв вступ Китаю до СОТ, що поставило перед урядом проблему технічної модернізації процесу обміну інформацією, в тому числі, економічною [8].

Завдяки суттєвим технологічним досягненням країни в рамках проекту «Підприємство онлайн» вдалося залучити до співпраці не тільки великі державні підприємства, а й малі та середні підприємства задля створення низки веб-сайтів для обміну інформацією між підприємствами (B2B) та між підприємствами та споживачами (B2C). Уряду відводилася наглядова роль задля сприяння реформуванню підприємств та системи їх менеджменту через допомогу у використанні нових переваг у новому середовищі. Результатом перших років реалізації проектів стала реєстрація у мережі Інтернет близько 1 мільйону малих, 10 тисяч середніх та 100 великих підприємств. Проект також передбачав на початковій стадії он-лайнової діяльності, окрім створення веб-сайтів підприємств та активного використання електронної пошти у своїй діяльності, участь в онлайн виставках, активний обмін усією важливою комерційною та виробничою інформацією через мережу, проведення електронних торгів та впровадження електронного управління на підприємствах. Але, як показала практика реалізації, у проекті було закладено певні хибні кроки, які не дозволили відразу отримати очікуваний результат. По-перше, головна фінансова відповідальність покладалась на державний бюджет, що не дало можливості більшості підприємствам піти далі створення веб-сторінок (близько 70% підприємств все ж створили свої веб-сайти), на підтримку та розвиток яких коштів вже не вистачало, а отже тільки 13,8% підприємств змогли взяти участь в онлайн-закупівлях, і тільки 27% отримали онланові замовлення. Другою проблемою стала недосконалість мереж і недостатній розвиток інформаційної інфраструктури, що не дозволило охопити географічно усю територію Китаю. Третьою проблемою виявилася безпека діяльності у мережі та захист підприємств та користувачів від несанкціонованого доступу до комерційної та персональної інформації, а також проблема безпеки онлайн-платежів. Четвертою проблемою стала законодавча невідповідність, адже он-лайнові угоди та електронні підписи повинні бути юридично підкріплені і вважатися тотожними традиційним угодам. Водночас, вже на першому етапі стало зрозумілим, що подальша реалізація проекту за умови вирішення поточних проблем має колосальний позитивний потенціал, оскільки переваги від онлайнової діяльності давали суттєве скорочення витрат на закупівельні операції, покращували управління та контроль за ланцюгом поставок тощо [4].

Упродовж виконання Восьмого і Дев'ятого п'ятирічних планів було продовжено формування унікальної моделі інформатизації економіки країни та побудови інформаційного суспільства Китаю, характерними рисами якої стали: співвідношення індустріалізації та інформатизації суспільства; баланс між урядовим контролем і ринковим регулюванням економічної діяльності; пріоритет стратегій національної економічної інформатизації та інформатизації народного господарства. Із зростанням та розширенням сфер застосування ІКТ, особливо мережевих технологій, інформатизація економіки призвела до трансфор-

мації структури промислового виробництва, створенню унікальної економічної моделі і глибоким соціальним змінам. Інформатизація економіки змінила способи виробництва, спосіб життя і мислення людей, концепцію цінностей у суспільстві, стала стратегічним засобом зміцнення державної могутності, міжнародної конкурентоспроможності та положення країни на світовій арені. Таким чином, економічна інформатизація стала новою рушійною силою виробництва, прискорити процес модернізації в усіх сферах суспільства та здійснила індустріалізацію інформаційної епохи [3].

В цей же час перед урядом КНР постала важлива і складна проблема – пошук балансу між урядовим контролем і ринковим регулюванням економічної діяльності. Реалізація програми інформатизації Китаю почалася під керівництвом уряду і пройшла складний шлях від системи планової економіки до системи регулювання економічної діяльності. Уряд Китаю здійснює розробку загальнокитайських стратегій в області інформатизації, побудови інформаційного суспільства та централізованого планування розвитку інформаційної сфери, державний контроль за виконанням програм і рішень органів влади, за дотриманням норм і принципів, зафіксованих в інформаційному законодавстві, розробляє єдині стандарти в сфері ІКТ. Тому, для подальшого розвитку інформаційної економіки необхідно об'єднання систем урядового макроконтролю і повномасштабного використання ринкових механізмів регулювання економічної діяльності. У той же час, на думку фахівців, відмовитися від державного контролю в сучасних умовах розвитку китайського суспільства на даний момент неможливо, тому що саме централізовані і сплановані дії влади можуть допомогти подолати внутрішні суперечності: скоротити «цифровий розрив» між різними регіонами країни, допомогти слаборозвиненим районам, гарантувати інформаційну безпеку і захист національних інтересів держави [2].

У період Десятого п'ятирічного плану економічного і соціального розвитку країни (2001-2005 рр.) Китай розгорнув великі і важливі науково-технічні дослідження та доклав зусиль для здійснення великих проривів у галузі мікроелектроніки, інформаційної безпеки, нових технологій та інших областях дослідницької роботи з інформатизації економічного потенціалу. В реалізації політики інформатизації Китаю пріоритетними стали такі сфери:

1) побудова базисної мережі нового покоління для високошвидкісної передачі даних, широкої мережі зв'язку на основі комп'ютерів підвищеної продуктивності, а також конструювання установок введення інформації, що становить базу інформатизації, що задовольняє потреби економічного і соціального розвитку країни;

2) створення мережі електронного обслуговування політичних органів влади, конструювання установок зв'язку для введення урядової інформації, формування системи інформації, що зв'язує та обслуговуючої ділові відносини урядових органів від центральних до місцевих, здійснення обміну інформацією по каналах урядового зв'язку, оприлюднення інформації та обслуговування інформаційної служби ;

3) розробка та визначення рамок політики електронного комерційного обслуговування Китаю, вдосконалення системи фінансової підтримки та розрахунків, побудова системи обміну та розсилання товарів у масштабі всієї країни і між містами, всебічний розвиток електронної комерційної служби;

4) просування вперед будівництва міст, які перейшли на обслуговування системи цифрового зв'язку, прискорення будівництва міст, в яких три мережі зв'язку поєднані в одну і здійснено перехід на цифровий зв'язок; прискорене введення мережі мобільних засобів зв'язку, особливо наукова розробка й освоєння виробництва третього покоління мобільних засобів зв'язку, формування досить досконалої системи виробництва і масштабної мережі

зв'язку; пріоритетний розвиток виробництва програмного забезпечення, проектування і виробництва інтегральних схем підвищеної продуктивності, підвищення рівня технічного забезпечення інформатизації;

5) посилення роботи з наукової розроблення і освоєння виробництва продукції для мереж зв'язку та засобів безпеки інформації, побудова системи безпеки інформаційної мережі з допомогою обчислювальної техніки; розвиток цифрових аудіовізуальних технологій, що представляються цифровим телебаченням, для прискороного переходу від аналогового до цифрового телебачення і радіомовлення;

6) всебічний розвиток компонентів нових моделей демонстраційної техніки, нових моделей електросилових та електронних деталей, електронних плат, фотоелектроніки, сенсорів та інших нових моделей елементів і нових видів електронних матеріалів;

7) посилення ведення наукових розробок та впровадження у виробництво продукції оптоелектронної зв'язку наступного покоління.

Пріоритетним напрям державної інформаційної політики став розвиток бази інформаційних мереж, перш за все системи електронного обслуговування політичних органів влади, тобто розвиток системи електронного уряду та електронної комерції.

Новий етап інформатизації китайського суспільства почався з прийняття в травні 2006 р. нової «Державної стратегії розвитку інформатизації» (2006-2020 рр.) [3], в якій було визначено мету і завдання політики інформатизації, сприяють розвитку в Китаї більш досконалого суспільства шляхом використання інформаційних технологій в найближчі 15 років. Основними цілями стратегії були виділені: забезпечення подальшого розвитку національної інформаційної інфраструктури; розширення можливостей незалежних новацій у сфері ІКТ; оптимізація структури інформаційної індустрії; удосконалення механізмів забезпечення інформаційної безпеки; досягнення прогресу в побудові більш інформаційно-орієнтованих економіки і суспільства; використання нової моделі індустріалізації на основі ІКТ; розробка та реалізація ефективної національної інформаційної політики і системи регулювання процесу інформатизації китайського суспільства; розширення можливостей широкого застосування інформаційних технологій в усіх сферах життєдіяльності.

Продовження технологічної модернізації інформаційної інфраструктури КНР також вплинуло на успішність проекту та забезпечила необхідну для розвитку електронного бізнесу безпекову складову. За останніми даними кількість користувачів Інтернет в Китаї перевищила показник у 420 млн., серед них користувачів широкопasmового доступу – майже 364 млн. (рівень проникнення досягнуло 98,1%), кількість адрес Pv4 - 250 млн., доменних імен - 11 млн. 210 тис., WWW-сайтів – 2 млн. 790 тис. При цьому суттєво змінився соціальний, професійний та віковий склад користувачів новітніх технологій та мережі, а також географія користування. Пришвидшення темпів інформатизації країни та розвитку інформаційної інфраструктури призвели до суттєвих зрушень і в сфері електронної комерції та електронного бізнесу. Так, за даними Китайського інформаційного центру мережі Інтернет, майже 34 млн. китайців тільки за перші півріччя 2010 р. скористалися послугами електронної комерції загальною сумою понад 142 млн.дол.США. Тобто, кожен третій китаєць має доступ до мережі Інтернет, і кожен 10 здійснює купівлю через мережу. За даними дослідницького центру Alibaba Group, обсяги електронної торгівлі зросли майже на 117% за період з 2007 р. до 2009 р. і становили близько 450 млрд. юаней за рік. В оприлюдненій Міністерством комерції КНР «Доповіді про електронну комерцію Китаю за 2008-2009 рр.» зазначається, що упродовж року 108 млн. Інтернет-користувачів здійснювали покупки через мережу (зростання показників склало 45,9%, коефіцієнт використання Інтернет-купівлі збільшився до 28,1%). Це свідчить про те, що із поширенням концепції

здійснення покупок в мережі серед простих людей, купівля онлайн вже став звичним явищем для Інтернет-користувачів, кажуть експерти. У 2009 р. об'єм Інтернет-торгівлі в Китаї збільшився до 258 млрд. 600 млн. юанів (\$ 38 млрд.), склавши 2,06% від загальної суми роздрібних продажів товарів громадського споживання. У Доповіді, зокрема, прогнозується, що протягом наступних трьох-п'яти років цей показник зросте до 5% [8].

Водночас, таке зростання було б суттєвішим, якщо китайський уряд спромігся б розв'язати проблеми, що продовжують стримувати темпи інформаційного розвитку держави загалом – проблеми «цифрового розриву». Переважна кількість користувачів продовжує припадати на міське населення, натомість сільські мешканці мають суттєвий відрив у показниках проникнення технологій і мереж та послуг на їх основі: на початку 2008 р. кількість сільських користувачів становила близько 40 тисяч осіб (з 737 млн. загальної кількості сільських мешканців), а рівень проникнення – 5,1%; кількість міських користувачів становила 125 млн. осіб, а рівень проникнення – близько 22% [5].

Китайський телекомунікаційний ринок є найбільшим у світі. Саме в цьому сегменті інформаційного ринку КНР найбільш вдалою виявилася унікальна китайська модель оптимального поєднання політичного управління та ринкового саморегулювання, розподіл адміністративних та корпоративних функцій, ліквідація монополій та впровадження конкуренції в телекомунікаційній галузі. Станом на кінець 2010 - початок 2011 року у Китаї було зареєстровано 853 млн. абонентів мобільного зв'язку. Найбільшим оператором в країні (та й в світі) виступає China Mobile, на долю якого припадає 589,3 млн. абонентів, з яких 22,6 млн. користуються зв'язком 3G; друге місце посідає оператор China Unicom, послугами якого користуються 169,7 млн.чол. (15,5 млн. обрали зв'язок 3G); третє місце посів оператор China Telecom, кількість користувачів якого досягнула позначки 94,1 млн. (з яких 13,6 млн. – користувачі зв'язку 3G). За даними дослідницької компанії Wireless Intelligence, якщо темпи зростання кількості абонентів мобільного зв'язку збережуться, то вже на початку 2012 р. кількість зареєстрованих абонентів сягне позначки 1 млрд. [5].

Важливу роль у зростанні інформаційної індустрії КНР відіграє співробітництво з провідними компаніями у сфері ІКТ. На розвиток, наприклад, китайського мобільного ринку величезний вплив спричинив статус Китаю, як світового цеху збирання всіляких високотехнологічних продуктів. Перенесення провідними світовими телекомунікаційними компаніями (Motorola, Siemens, Ericsson) своїх виробництв в Китай призвів до досить ранньому розвитку мобільного зв'язку в країні. Сьогодні частка іноземних компаній на внутрішньому мобільному ринку залишається високою. Лідерами ринку є - як і в усьому світі - фінська Nokia, американська Motorola і Sony Ericsson. Однак і китайські компанії займають провідні позиції, зокрема, компанії Shenzhen Zhonxing Telecom (ZTE), Huawei Technologies, Atoi, Bird та десятки дрібніших виробників. Водночас на китайському ринку мобільних телефонів, незважаючи на високі темпи розвитку, сьогодні спостерігається надлишок виробників, що призводить до консолідації і стагнації китайського ринку мобільних телефонів, зумовлених зниженням рентабельності випуску телефонів (хоча поки це суттєво не позначається на обсягах продажів телефонів). Суттєву проблему також становить неякісна піратська («клонована») продукція, яка часто дискредитує китайських виробників і не знаходить ринку збуту за межами країни.

Підсумовуючи, слід зазначити, що КНР на сучасному етапі розвитку демонструє високі темпи економічного зростання і важливою складовою цього процесу виступають високі інформаційні та телекомунікаційні технології. Саме ефективне поєднання існуючої системи жорсткого планування економіки, з одного боку, та вибіркового, прагматичного підходу до політичної модернізації, зокрема, «м'якої» демократизації під контролем уряду

але за участю потужних компаній, з другого, дозволяє говорити про особливу, унікальну модель розвитку інформаційної економіки, що відбивається у статистичних даних зростання не тільки інформаційної індустрії, а й економіки Китаю в цілому. Важливу роль в цьому процесі також від самого початку було відведено інноваційним науковим дослідженням та трансформації системи освіти, а також створенню та функціонуванню інноваційних центрів при університетах та технопарків. Китай сьогодні переконливо доводить, що ефективне використання знання стає найважливішим чинником не тільки міжнародної конкуренції, а й політики соціального зростання суспільства.

Список використаних джерел

1. Китай: угрозы, риски, вызовы развитию / Под ред. В. Михеева. – М.: Московский центр Карнеги, 2005. – 647 с.
2. Ткачева Н.В. Информационные стратегии стран Восточной Азии в условиях рыночных реформ / Н.В.Ткачева. – М.: РИП-холдинг, 2003. – 152 с.
3. Муромцева З.А. Китайская Народная Республика: путь к индустриализации нового типа / З.А.Муромцева. – М.: ИДВ РАН, 2009. – 264 с.
4. Satola D. Benchmarking Regional e-Commerce in Asia and the Pacific and Assessment of Related Regional Activities / Satola D., Sreenivasan R., Pavlasova L. // Harmonization of Legal and Regulatory Systems for Ecommerce in Asia and the Pacific: Current Challenges and Capacity Building Needs. – New York: United Nations Publishing, 2004. – 280 p.
5. China Internet Network Information Center – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cnnic.net.cn/>
6. Under The «Golden Shine»: China’s Efforts to Bridge Government and Citizens [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apdip.net/projects/e-government/capblg/casestudies/China-Guo.pdf>.
7. Lovelock P. E-Government In China / Peter Lovelock, John Ure1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.trp.trpc.com.hk/publications/e_gov_china.pdf.
8. 2009-2010 Annual Report on China’s Golden Projects Market [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.ccidconsulting.com/en/io/mr/rr/ten/Informatization/webinfo/2010/05/1273454129746167.htm>.